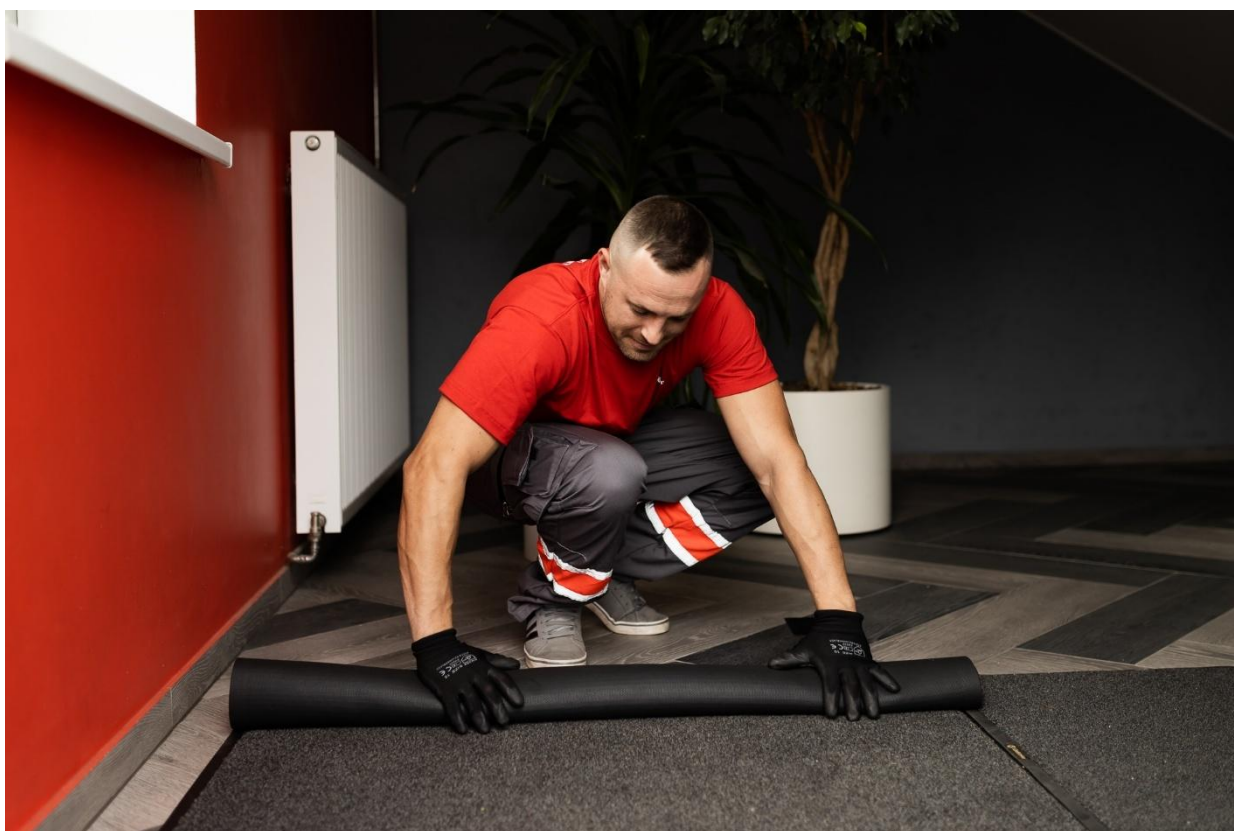

Vadlīnijas maināmo paklāju nomas pakalpojumu iepirkumiem

Saturs

1.	Ievads.....	3
2.	Iepirkuma plānošana.....	3
3.	Rekomendējamās piegādātāja kvalifikācijas prasības.....	6
4.	Rekomendējamās tehniskās specifikācijas prasības	7
4.1.	Pasūtītāja prasības un terminoloģija	7
4.2.	Maināmo paklāju nomas pakalpojumu tehniskā specifikācija.....	8
5.	Saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums.....	10
6.	Izvairīšanās no ēnu ekonomikas uzņēmumiem	14
7.	Kontaktinformācija	15

1. Ievads

Latvijas Tekstila pakalpojumu asociācija (turpmāk – LTPA) ir profesionālā organizācija, kuras mērķis ir tekstila pakalpojumu nozares attīstības veicināšana Latvijā. LTPA sadarbībā ar Iepirkumu uzraudzības biroju (turpmāk – IUB) ir sagatavojusi šīs vadlīnijas maināmo paklāju nomas pakalpojumu iepirkumu veikšanai (turpmāk – Vadlīnijas). Vadlīniju mērķis ir palīdzēt pasūtītājiem maināmo paklāju nomas iepirkumu plānošanā, piegādātājiem izvirzāmo kvalifikācijas prasību noteikšanā, iepirkuma priekšmeta tehniskās specifikācijas izstrādē, saimnieciski visizdevīgākā piedāvājuma noteikšanā un nozīmīgu, tekstila pakalpojumu nozarei specifisku nosacījumu ietveršanā pakalpojumu līgumā.

Tekstila izstrādājumi tiek plaši patērēti daudzās nozarēs, jo tiem, atkarībā no tekstila veida, piemīt svarīgs lietderīgās īpašības, tostarp elastība, izturība, izolācijas spēja. Daudzos lietojumos tekstils ir praktiski neaizvietojs un tā ražošana strauji pieaug, laikposmā no 2000. līdz 2015. gadam tā ir dubultojusies¹.

Tomēr tekstila izstrādājumu patēriņš Eiropas Savienībā šobrīd veido ceturto lielāko negatīvo iespaidu uz vidi un klimata pārmaiņām un trešo lielāko ietekmi uz ūdens un zemes lietojumu, vērtējot pēc globālā dzīves cikla skatījuma². Tekstila patērētājs, atbildīgi veicot iepirkumus un izvēloties apritīgus (angl.-*circular*) tekstila izmantošanas veidus (piemēram, tekstilizstrādājuma servisa un nomas pakalpojums), var samazināt savu kā patērētāja ietekmi uz vidi. Tādēļ saskaņā ar ES ilgtspējīga un apritīga tekstila stratēģijā noteiktajiem virzieniem, Vadlīnijās ir ietverti ieteikumi ilgtspējīgiem maināmo paklāju nomas pakalpojumu iepirkumiem.

Vadlīnijas lietotājiem ir pieejamas IUB un LTPA tīmekļa vietnēs. Vadlīniju lietošanas jautājumos ir iespējams vērsties LTPA, kā arī iegūt informāciju LTPA organizētajos izglītojošajos pasākumos un diskusijās.

Vadlīniju daļa - ieteicamās formas finanšu piedāvājumu sagatavošanai – ir pievienotas atsevišķā Excel datnē, Vadlīniju 1. pielikumā.

2. Iepirkuma plānošana

SVARĪGI: taupiet savus un pretendentu administratīvos resursus! Kad plānojat mazo (zemsliedzi) iepirkumu, tad samaziniet pretendentu iesniedzamās informācijas un dokumentu apjomu! Iesniedzamo dokumentu kopēšana un adaptācija no liela apjoma iepirkumiem radīs daudz papildus darba gan Jums, gan pretendentiem tālākajos iepirkuma posmos...

Iepirkuma plānošana tiek uzsākta pēc tam, kad organizācijā ir ticis pieņemts lēmums patērēt maināmos paklājus kā ārpalpojumu. Lēmums izmantot ārpalpojumu parasti tiek pamatots ar sagaidāmajiem ieguvumiem un snieguma rādītājiem salīdzinājumā uz attiecīgo funkciju veikšanu

¹ EMF (2017) A New Textile Economy: Redesigning fashion's future

² Eiropas Komisija (2022). ES ilgtspējīga un apritīga tekstila stratēģija

pašu spēkiem. Tātad iepirkums ir jāplāno un jāveic tā, lai organizācijai būtiskie ieguvumi un snieguma rādītāji, kas ir bijis pamats ārpakalpojuma izvēles lēmumam, tiktu nodrošināti.

Būtiskākie ieguvumi, izmantojot maināmo paklāju nomas ārpakalpojumus:

- ❖ **Higiēna un drošība.** Profesionāls ārpakalpojums nodrošinās pasūtītājam nepieciešamo maināmo paklāju higiēnas un drošības līmeni. Rezultāts tiek sasniegts, ieviešot un uzturot biopiesārņojuma kontroles sistēmu visos tekstila izstrādājuma aprites posmos no netīrā izstrādājuma pieņemšanas līdz tīrā izstrādājuma izvietojumam lietošanas vietā. Drošības prasības tiek izpildītas, izmantojot tekstila izstrādājumu nomas pakalpojumus Pasūtītāja noteiktajām standartu prasībām un normatīvajiem aktiem atbilstošus paklājus.
- ❖ **Pasūtītājam nav jāveic finanšu ieguldījumi maināmajos paklājos un to uzturēšanas infrastruktūrā.** Efektīvākā un ilgtspējīgā maināmo paklāju nomas pakalpojumu izpilde ir ar augstāzīmām, arī automatizētām iekārtām, kuru vērtība ir mērojama simtos tūkstošu eiro. Tāpat ievērojami ieguldījumi tiek veikti enerģētiskajās, ūdens sagatavošanas un notekūdeņu priekšattīrīšanas iekārtās.
- ❖ **Pasūtītājam nav jābūt kompetentam maināmo paklāju jomā.** Maināmo paklāju uzturēšanai darbiniekiem ir nepieciešamas īpašas kompetences un pieredze. To iegūšana, uzturēšana un darbinieku apmācība ir resursu ietilpīga.
- ❖ **Zemāka ietekme uz vidi.** Maināmo paklāju nomas pakalpojuma sniedzēja pamata process visbiežāk būs ilgtspējīgāks, jo tiek izmantotas efektīvas, bieži daļēji vai pilnīgi automatizētas iekārtas, tās atbilstoši projektētajām jaudām noslogojot.
- ❖ **Ilgāks paklāju kalpošanas laiks.** Maināmo paklāju nomas ārpakalpojuma izmantošana palielinās izstrādājumu kalpošanas laiku, jo izstrādājumu uzturēšanas darbības tiks veiktas atbilstoši ražotāja instrukcijām un pielietojot attiecīgajā gadījumā saudzīgākās tehnoloģijas.
- ❖ **Nodrošinātas maināmo paklāju vizuālās īpašības.** Visi maināmie paklāji pakāpeniski nolietojas. Taču ar profesionālām iekārtām, kompetentu speciālistu apkalpots maināmais paklājs ilgāk atbildīs pasūtītāja estētiskajām prasībām.

Mijiedarbības efektivitāte ar maināmo paklāju nomas pakalpojumu sniedzēju sākas ar iepirkumu nolikuma un līgumprojekta kvalitāti. Pakalpojumu sniedzēji sagaida, ka iepirkumu dokumentācijas sagatavošanā tiks ievēroti šādi principi:

- ❖ izmantoti LTPA Vadlīniju ieteikumi un pirms iepirkuma apspriedēs (PIL 18. panta otrajā un otrajā prim daļā noteiktajā kārtībā) un/vai ieinteresēto piegādātāju sanāsmēs objekta apskatei (2017. gada 28. februāra MK noteikumu Nr. 107 “Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība” 2.8. un 11. punktu kārtībā) iegūtā informācija;
- ❖ piedāvājuma dokumentācijas apjoms un administratīvais slogs tā sagatavošanā, attiecīgi arī vērtēšanā, būs proporcionāls plānotajai līgumcena;
- ❖ nolikumā būs noteikts piedāvājumu prognozējamais laiks, kad tiks uzsākta pakalpojumu izpilde.

Plānojot iepirkt vairāku pakalpojumu kopumu, iepriekš pārliecinieties, ka ir pietiekami plašs izvēlētās tekstila pakalpojumu kombinācijas piegādātāju loks. Izdevīgāka iepirkuma rezultāta sasniegšanai LTPA iesaka izvairīties no situācijām, kurās iepirkumā ir tiesīgs pieteikties ļoti ierobežots pretendentu skaits vai pat neviens. Šāda iepirkuma efektivitāti pazeminoša situācija var izveidoties, ja piegādātājam ir jānodrošina tirgus struktūrai netipisks tekstila pakalpojumu kopums. Piemērs atbilstoši tirgus situācijai var būt pasūtītāja hipotētiska vēlme piesaistīt piegādātāju, kurš vienlaicīgi sniedz maināmo paklāju nomas pakalpojumu, tajā pat laikā nodrošina veļas mazgāšanas un ķīmiskās tīrīšanas pakalpojumus. Tā kā šos pakalpojumus vienlaicīgi nesniedz neviens, ir augsta varbūtība, ka tikai attiecīgā iepirkuma nolūkā šāds pakalpojumu komplekts netiks radīts vai arī būs šaurs piegādātāju loks un mazāk izdevīgi iepirkuma rezultāti pasūtītājam.

Tekstila izstrādājums kā pakalpojums ir progresīvs aprites ekonomikas modelis, kas nodrošina pasūtītājam nepieciešamajām īpašībām un prasībām atbilstošu tekstila izstrādājumu. Par šo materiālu iepirkšanu, nolietoto produktu aizstāšanu ar jauniem, uzturēšanas darbībām, labošanu, loģistiku un dzīves cikla vadību rūpējas ārpakalpojumu sniedzējs. Latvijā ir pieejami šāda veida pakalpojumi, maināmo paklāju nomas pakalpojums ir viens no tiem, tāpat tiek piedāvāts darba apģērbu servisa un nomas pakalpojums, iespējama arī citu tekstila izstrādājumu pilna servisa noma. **Tekstila izstrādājums kā pakalpojums ir viens no pamatvirzieniem ES ilgtspējīga un apritīga tekstila stratēģijā**, lai samazinātu tekstila ietekmi uz vidi. Tas ir tādēļ, ka šādā gadījumā pakalpojumu sniedzēji nomas izstrādājumu krājumiem iegādājas augstas kvalitātes izstrādājumus ar ilgu kalpošanas laiku, uzturēšanas darbības veic sistemātiski atbilstoši noteiktiem, izstrādājumu un vidi saudzējošiem algoritmiem, nodrošinot digitālu uzskaiti, vadību un analīzi līdz individuāla produkta līmenim. Maināmo paklāju noma arī augstākā mērā atbrīvo pasūtītāju no tā pamatdarbībai neraksturīgu uzdevumu veikšanas, piemēram, saistībā ar paklāju stāvokļa uzraudzīšanu, labošanu u.tml.

Svarīgākais – precīzi definēt maināmos paklājus, veicamos pakalpojumus un prasības šo pakalpojumu izpildē. Rūpīgs darbs iepirkuma sagatavošanā ļaus sasniegt iepirkuma mērķi. **Tomēr VIENMĒR uzdodiet jautājumu – Vai mums tas ir tiešām vajadzīgs? Izslēdzot reāli nevajadzīgas prasības un papildus pakalpojumus, pasūtītājs samazinās savas izmaksas.** Tekstila pakalpojumi tikai šķietami ir vienkārši. Jārēķinās, ka absolūti ideāls rezultāts ne vienmēr ir sasniedzams, vai arī tā sasniegšana nav lietderīga no ilgtspējas vai ekonomiskās efektivitātes viedokļa.

Ja tehniskā specifikācija būs rūpīgi un kompetenti sagatavota, tostarp **ietverot sasniedzamo rezultātu un pielaides**, praksē tas nozīmēs, ka izpildītājam būs precīzi zināms veicamais uzdevums. **Nosakot sasniedzamo rezultātu, būs pieejami pakalpojumu raksturojošie kritēriji.** Tas nodrošinās efektīvam un objektīvi vadāmam procesam nepieciešamo bāzi un līdz ar to palīdzēs visām iesaistītajām pusēm ne vien sasniegt iepirkuma mērķi, bet arī novērtēt tā izpildes pakāpi.

***VIENMĒR uzdodiet jautājumu – Vai mums tas ir tiešām vajadzīgs?
Izslēdzot faktiski nevajadzīgas prasības un papildus pakalpojumus,***

*Pasūtītājs samazinās savas izmaksas. Sadārdzinošu prasību piemērs:
autovadītājam vienmēr jāierodas konkrētā laikā...*

Līguma darbības termiņš. Ja iepriekš maināmo paklāju nomas pakalpojumu jomā tipiski līguma darbības termiņi bija 2-3 gadi, tad pandēmijas un strauja izejvielu cenu kāpuma apstākļos termiņi laikposmā pēc 2020. gada strauji saruka. Tomēr stabilākos apstākļos ļoti īsi līguma termiņi pasūtītājam ir neizdevīgi, tostarp no iepirkumu administratīvā resursa patēriņa skatupunkta. Tādēļ plānojot iepirkumu, ir ieteicams piemērot **ilgāku** līguma darbības termiņu. **Ilgāka termiņa līgumi ir pievilcīgāki pakalpojumu sniedzējiem, tādēļ var rosināt lielāku pretendentu konkurenci un rezultātā samazināt pasūtītāja izmaksas.** Ilgtermiņa līgumi samazina pakalpojumu pārtraukumu riskus, sekmē tekstila pakalpojumu uzņēmumu ieguldījumus iekārtās un tehnoloģijās, lai pastāvīgi pilnveidotu pakalpojumu kvalitāti. Vienlaikus ilgtermiņa līgumos jāietver cenu indeksācijas mehānismi, jo pretējā gadījumā pasūtītājam jau no pirmās dienas var nākties pārmaksāt, tādēļ ka pretendenti cenas veidošanā ir ņēmuši vērā nākotnes pašizmaksas pieauguma riskus, kuri var nemaz neiestāties.

Iepirkuma paredzamās līgumcenas noteikšana. Gadījumos, kad jau iepriekš veikti iepirkumi, kā atskaites punktu var izmantot iepriekšējā perioda cenas, ņemt vērā inflāciju, kā arī attiecīgā pakalpojuma izmaksu komponentu un citu saistītu izmaksu sadārdzinājumu. Ja prasības ir specifiskas, tad var organizēt apspriedi (PIL 18. panta otrajā un otrajā prim daļā noteiktajā kārtībā) un/vai ieinteresēto piegādātāju sanākumi objekta apskatei (2017. gada 28. februāra MK noteikumu Nr. 107 "Iepirkuma procedūru un metu konkursu norises kārtība" 2.8. un 11. punktu kārtībā).

Iepirkumos pasūtītāja darbinieku kompetence var būtiski uzlabot rezultātu. Pasūtītāja darbiniekiem ir iespēja izmantot LTPA sagatavotos metodiskos materiālus tīmekļvietnē ltpa.lv, piedalīties LTPA organizētajos izglītojošajos pasākumos. Sagatavojot **iepirkumus ar pasūtītāja ieskatā lielu līgumsummu, iepirkuma dokumentācijas sagatavošanā un vērtēšanā ieteicams iesaistīt neatkarīgu** tekstila pakalpojumus jomas ekspertu. Eksperta izmaksas veidos nenozīmīgu izmaksu daļu, bet pienesums var ievērojami uzlabot rezultātu.

3. Rekomendējamās piegādātāja kvalifikācijas prasības

Pasūtītāja interesēs ir izvirzīt tādas kvalifikācijas prasības, kas samazina iespēju pieteikties tiem pretendentiem, kuru izvēle būtiski paaugstinātu pasūtītāja riskus. Kvalifikācijas prasības raksturo pretendenta pagātnes sniegumu un esošo stāvokli. Līguma izpildes laikā izpildītāja sniegums var mainīties, tādēļ kvalifikācijas prasības nevar pilnībā aizsargāt pasūtītāja intereses.

Saistībā ar šo apstākli jāpiemin, ka, ietverot tehniskajā specifikācijā konkrētus snieguma pārbaudes kritērijus, paredzot līgumprojektā snieguma pārbaudes un iedarbīgu sankciju mehānismus, pasūtītāja interešu aizsardzības pakāpe līguma izpildes laikā ievērojami pieaug. Izmantojot Vadlīnijās ietvertos ieteikumus piegādātājiem, kuri nav kvalificēti vai iecerējuši ekonomēt līdzekļus, sniedzot zemākas kvalitātes pakalpojumus, tiek radīti apstākļi, kuros iepirkumā piedalīties nav izdevīgi.

3.1. Pretendents 3 iepriekšējo gadu laikā (un līdz piedāvājumu iesniegšanas termiņa beigām) ir izpildījis vismaz 2 līgumus, kas pēc līguma priekšmeta un apjoma (naudas izteiksmē) ir

līdzvērtīgi līgumam, kas tiks noslēgts iepirkuma rezultātā. Par līdzvērtīgu līgumu tiks uzskatīts līgums, kurā:

- ❖ pakalpojums sniegts, t.i. ir izpildīts vismaz 1 gada līgums;
- ❖ piedāvājuma iesniegšanas dienā pakalpojums ir sniegts par līguma summu ne mazāku par EUR (summa) bez PVN apmērā.

Precīzas un konkrētas prasības līdzvērtīgam līgumam definē pasūtītājs

Jāizvairās no pieredzes prasību nevajadzīgi šauras noteikšanas, kas izslēdz gandrīz visus pretendentes.

3.2. LTPA iesaka izvirzīt prasības arī attiecībā uz piegādātāja **gada minimālo kopējo finanšu apgrozījumu**, nosakot, ka pretendenta vidējais finanšu apgrozījums pēdējo 3 gadu periodā vismaz 2 reizes pārsniedz klienta prognozēto līgumsummu gadā. Pasūtītāja interesēs ir samazināt savus piegādātāju riskus, lai tas nebūtu pārmērīgi atkarīgs no viena līguma izpildes.

4. Rekomendējamās tehniskās specifikācijas prasības

SVARĪGI: šajā sadaļā ietvertā informācija, tostarp teksta izstrādājumu nosaukumi, veicamie pakalpojumi un to izpildes prasības ir sniegti tikai kā PIEMĒRS, tādēļ pasūtītājam dokuments ir JĀPIELĀGO SAVĀM VAJADZĪBĀM, savas nozares saistošajiem noteikumiem un citiem tiesību aktiem!

Ja tehniskajā specifikācijā iekļauj atsauci uz konkrētu standartu, obligāti jānorāda pretendenta iespēja iesniegt piedāvājumu atbilstoši ekvivalenta standarta prasībām.

Finanšu informāciju par tehniskajā specifikācijā ietvertajiem pakalpojumiem ir jāsniedz atbilstoši ieteicamajās finanšu informācijas formās pieprasītajam (pievienots atsevišķā Excel dokumentā, kurš ir Vadlīniju 1. pielikums).

4.1. Pasūtītāja prasības un terminoloģija

Vispārīgie ieteikumi:

- ❖ **Izvairieties no ļoti specifisku iepirkuma priekšmeta raksturlielumu pieprasīšanas tehniskajā specifikācijā**, ja vien tam nav konkrēta pamatojuma. Lai izvairītos no liekām prasībām, kuras sašaurina piegādātāju loku un sadārdzina pakalpojumu, ieteicams ļoti specifiskos gadījumos tehniskajā specifikācijā **aprakstīt, kādēļ ir noteiktas ierobežojošās prasības**. Tas ļaus pretendentiem labāk izrast pasūtītāja vajadzības. Piemēram, bez iemesla nosakot (automātiski pārkopējot specifikāciju no cita iepirkuma u.tml.), ka maināmā paklāja šķiedras biezums nedrīkst pārsniegt 1.5 cm, tiks ierobežota konkurence un sadārdzināsies pakalpojums. Taču var būt gadījumi, kad biežākas šķiedras paklāji traucēs atvērt pasūtītāja ēkā zemu uzstādītās durvis – pievienojiet šādu paskaidrojumu tehniskajā specifikācijā un **pretendentiem būs skaidrāk zināmi specifiskie pasūtītāja apstākļi.**

- ❖ **Nosakiet konkrēti savas būtiskās prasības, jo tās būs kritēriji pēc kā novērtēt kvalitāti gan piegādātājam paškontroles procesā, gan pasūtītājam, pieņemot pakalpojumu.** Bet kritēriji ir jānosaka ļoti pārdomāti, jo pastāv risks sadārdzināt cenu, tajā pat laikā neko papildus par to negūstot. Ja nosakiet izmērus, tad, ja vien nav absolūti nepieciešams konkrēts lielums, **norādiet pieļaujamos intervālus**, piemēram 80 cm ±15 cm. Tādā gadījumā izvairīsieties no situācijām, kad jūsu pieprasīto produktu pārlietu konkrētu prasību (tieši 80cm) dēļ ir nepieciešams pat speciāli izgatavot, kas nav draudzīgi videi un turklāt izpildītājs vēlēšies tā iegādes izmaksas pilnībā no pasūtītāja atpelnīt. Tajā pat laikā produkts ar izmēru 90cm varētu būt plaši izplatīts tirgū, tas būs lielāks un par to maksāsiet mazāk.

Terminoloģija:

***SVARĪGI:** būtiskākie, jo īpaši iepirkumam un sadarbības starp izpildītāju un pasūtītāju organizēšanai specifiskie termini ir jādefinē, lai novērstu neskaidrības un pārpratumus. Terminoloģiju var ietvert iepirkuma nolikumā un/vai līgumprojektā. Turpretī pakalpojumu precīzu definēšanu (piemēram, norādot, kādam jābūt rezultātam) ieteicams veikt tehniskajā specifikācijā.*

Piemēri terminu definīcijām

- ❖ **Maināmais paklājs** – speciāls paklājs, ko regulāri nomaina un tīra, lai nodrošinātu tīrību un drošību telpās
- ❖ **Bojāts maināmais paklājs** – paklājs, kuram ir vizuāli bojājumi, piemēram, caurumi, plīsumi vai citi acīmredzami defekti kas var ietekmēt tā ekspluatāciju.

***SVARĪGI:** ja pasūtītāja tekstila pakalpojumu vajadzību raksturs ir SEZONĀLS, sagatavojiet katram laika posmam atbilstošus nosacījumus, piemēram, retākus paklāju maiņas intervālus. Augsta apkalpošanas intensitāte periodos, kad tas faktiski nav nepieciešams, piemēram, skolās vasaras atvaļinājumu periodā rada pasūtītājam papildu izmaksas un pasliktina pakalpojuma ilgtspēju.*

4.2. Maināmo paklāju nomas pakalpojumu tehniskā specifikācija

Maināmo paklāju nomas pakalpojuma tehniskā specifikācija ir salīdzinoši vienkāršāka nekā citiem šajās Vadlīnijās skatītajiem pakalpojumiem. **Vadlīniju 1. pielikumā** (atsevišķā Excel datnē) ir sniegts **Tehniskās specifikācijas-tehniskā un finanšu piedāvājuma piemērs.**

Pievērsiet uzmanību tieši būtiskajiem veiktspējas rādītājiem. Maināmie paklāji ir plaši izmantoti produkti, kuru gumijas pamatnē ir nostiprināts tekstila šķiedru virsējais slānis. Sagatavojot maināmo paklāju nomas pakalpojuma tehnisko specifikāciju jāņem vērā, ka tā galvenā funkcija ir **absorbēt piesārņojumu**, lai ierobežotu tā izplatību telpās, jo piesārņojums ir kaitīgs. Maināmiem paklājiem ir arī cita svarīga īpašība, **šķidruma absorbcijas spēja**, kas samazina risku paslīdēt uz slapja grīda seguma un gūt traumas. Šie ir būtiskie produkta veiktspējas rādītāji un tiem vajadzētu pievērst galveno uzmanību tehniskajā specifikācijā.

Vispārīgo prasību piemērs maināmajam paklājam (Vadlīniju 1. pielikuma 3. daļa)	Skaidrojums
Materiāls, šķiedra: 100% neilons	Neilona šķiedras kalpo ilgāk nekā kokvilna, nodrošina labākas absorbcijas spējas, mazāks risks uzkrāties noturīgam bioloģiskajam piesārņojumam
Pretslīdes risinājums, kas nodrošina, ka paklājs neslīd pa grīdas segumu	Būtisks aspekts no drošības viedokļa, jo novērš iespēju paslīdēt līdz ar paklāju
Biezums kopā ar gumijas pamatni: 7-12 mm	Svarīgs rādītājs tad, kad atstatums starp grīdas pamatni un durvju vērtni ir ierobežots, pārāk biezs paklājs var traucēt atvērt vai nosprostot durvis
Šķidrumu absorbcijas spēja: ≥ 2.5 litri/kv.m.	Paklājs var absorbēt lielu šķidruma daudzumu tādējādi ierobežojot tā izplatību telpā un iespēju cilvēkiem gūt paslīdēšanas traumas uz mitras grīdas
Cietā piesārņojuma absorbcijas spēja: ≥ 900 g/kv.m.	Svarīgākā paklāja veikspējas īpašība, jo tas savāc būtisku daļu no āra ienestā piesārņojuma, novēršot tā izplatīšanos telpās. Telpās izplatītu piesārņojumu ir darbietilpīgi aizvēkt un tas ir kaitīgs
Paklāja krāsas intensitāte nav būtiska, var tikt lietoti gan gaišāki, gan tumšāki specifikācijā norādītās	Neprasot konkrētu krāsas toni, pasūtītājs izvairās no neproduktīva sadārdzinājuma riska
Paklāja izmērs var atšķirties no norādītajiem izmēriem +/- 15 cm gan garumā, gan platumā	Norādot pietiekami lielas (par tādu nav uzskatāmi, piemēram 2%) pielaiides, pasūtītājs nodrošina pietiekamu konkurenci un izdevīgāku cenu, lai izvairītos no gadījumiem, ka tādu paklāju piedāvā tikai viens pretendents vai tas speciāli jāizgatavo.

Maināmo paklāju platība un maiņas reižu skaits nedēļā. Ņemot vērā paklāju absorbcijas spējas, tikpat svarīgs tehniskās specifikācijas sagatavošanas posms ir izvēlēties **pietiekami lielu paklāju platību un maiņas reižu skaitu nedēļā**. Ja paklājs ir sasniedzis tam paredzēto cietā piesārņojuma absorbcijas limitu, vai tas ir pilnībā slapjš, tas vairs nekalpo savam mērķim. Piesārņošanās ātrums ir atkarīgs no sezonas, laika apstākļiem, tāpat arī no gājēju kustības intensitātes dažādos laika periodos. Tādēļ **tehniskajā specifikācijā LTPA iesaka paredzēt iespēju pasūtītājam mainīt gan paklāju skaitu, gan to maiņas biežumu**, pielāgojoties savām mainīgajām vajadzībām.

Pakalpojuma priekšmets	Izmērs (cm)	Krāsa	Orientējošais nomas priekšmetu skaits	Maiņu skaits nedēļā
Paklājs	115x200	pelēks	4	1
Paklājs	85x150	pelēks	2	0.5
Paklājs	85x110	brūns	1	1
Paklājs	115x200	brūns	7	0.5

Paklājs	150x240	pelēks	1	1
Paklājs	specifiski	Individuāla dizaina	1	1

Sastādot tehnisko specifikāciju ir svarīgi **izvairīties tajā norādīt prasības, kas nav tieši saistītas ar paklāja veikspēju (būtiskākajiem rādītājiem) un citiem lietotājam svarīgiem rādītājiem**, kā piemēram, neslidošas pamatnes esamība. Tabulā sniegti piemēri ar vairākām iepirkumos sastaptām tehniskās specifikācijas prasībām, kādas LTPA neiesaka ietvert tehniskajā specifikācijā.

Prasība	Komentārs
Paklāja izmērs 115x200. Izmēra pieļaujamā novirze: +/- 2%	Pārāk šaura izmēra pielāide. Pastāv risks norādīt izmēru, kas ir pieejams tikai vienam ražotājam. Tomēr var būt gadījumi, kad pasūtītājam ir ierobežota paklāja novietošanas vieta, tādā gadījumā precīza izmēra norādīšana ir jāpamato ar prasības pamatojumu
Šķiedras vijums: katru dzijas pavedienu veido divas šķiedru kārtas, kas ir atsevišķi savītas un termiski apstrādātas, lai saglabātu vijumu	Norādīta konkrēta vijuma izgatavošanas tehnoloģija, kas rada risku sašaurināt pretendentu loku
Primārais segums: neausts spanbonds	Norādīta konkrēta pamatnes izgatavošanas tehnoloģija, kas rada risku sašaurināt pretendentu loku
Liets zem spiediena ar nostiprinātām malām visās četrās pusēs	Norādīta konkrēta tehnoloģija, kas rada risku sašaurināt pretendentu loku
Krāsa: pelēks ar melnu, brūns ar melnu (krāsa saskaņojama ar Pasūtītāju)	Ja nav īpašu dizaina prasību, ieteicams norādīt tikai vēlamo pamatkrāsu, šādi izvairoties no iespējama sadārdzinājuma

5. Saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums

LTPA iesaka izvēlēties saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu atbilstoši publiskos iepirkumus reglamentējošo normatīvo aktu prasībām. Šajā sadaļā ir piedāvāts vērtēšanas kritērijs, kurā tiek izmantotas pretendentu piedāvātās cenas. Ja pasūtītājs nolikumā definē pakalpojuma vērtēšanas kritērijus, samazinās nepieciešamība izmantot ar pakalpojumu izmaksām nesaistītus kritērijus. Tomēr ar cenu nesaistīti kritēriji ir būtiski arī citu pasūtītāja mērķu sasniegšanai, piemēram, ieguldījumam savas organizācijas ilgtspējas mērķu sasniegšanā. Ja pasūtītāja vērtības balstās uz ilgtspēju, kā tas ir vairumā gadījumu, tad tam ir būtiski dot priekšrocības ne vien cenai, bet arī tekstila pakalpojumiem, kuri tiks nodrošināti ilgtspējīgāk.

Ieteiktie vērtēšanas kritēriji

- ❖ **Pakalpojumu kopējā cena** visā līguma izpildes laikā, EUR, bez PVN, kurā jābūt iekļautām visām ar pakalpojumu sniegšanu saistītajām izmaksām.

❖ **Vides, sociālo jautājumu un pārvaldības kritēriji** (*angl. - Environment, Social and Governance — ESG*). ESG ir vides, sociālie un pārvaldības kritēriji, kurus izmanto, lai novērtētu organizāciju ilgtspēju un sociālo ietekmi. Latvijas normatīvo aktu, tostarp Ilgtspējas informācijas atklāšanas likuma mērķis ir nodrošināt publiski pieejamu un salīdzināmu informāciju, lai izprastu likuma subjektu darbības ietekmi uz ilgtspējas jautājumiem, un informāciju par to, kā ilgtspējas jautājumi ietekmē subjektu attīstību, darbības rezultātus un stāvokli. Arī organizācijas, kuras nav minētā likuma subjekti, bieži brīvprātīgi uzņemas saistības ilgtspējas jomā, to pilnveido un publicē ilgtspējas ziņojumus. Publisko **iepirkumu veicēja sniegumu ESG jomās lielā mērā nosaka tas, kāds ir tā piegādātāju sniegums ESG jomās. Tādēļ pasūtītājs ir ieinteresēts sadarbībā ar tādiem piegādātājiem, kuriem ir pārāki rādītāji ESG vides, sociālo jautājumu un pārvaldības kritērijos.** Lai sekmētu pasūtītāju un tekstila pakalpojumu tirgus dalībnieku pilnveidošanos ESG kritēriju jomās, Vadlīnijās ir piedāvāti viens vai vairāki saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma atlases kritēriji katrā ESG jomā.

Vides kritēriji. Tekstila pakalpojumu nozarei ir būtiska ietekme uz vidi. Tekstila izstrādājumu mazgāšanas un ķīmiskās tīrīšanas pakalpojumu vides aspekti ir saistīti ar tekstila ķīmisko vielu un tekstilizstrādājumu izejvielu ieguvu, tekstila ķīmisko vielu un tekstilizstrādājumu ražošanu (piemēram, ūdens un ķīmisko vielu izmantošana), mazgāšanas procesu (enerģijas izmantošana, ķīmisko vielu izmantošana, ūdens izmantošana) un fosilā kurināmā izmantošanu. Pakalpojumi, izmantojot progresīvas tehnoloģiskās iekārtas un informācijas tehnoloģiju sistēmas var ievērojami samazināt negatīvo ietekmi uz vidi, jo nodrošina ilgstošāku tekstila izstrādājumu derīgo lietošanas laiku un, veicot tekstila izstrādājumu uzturēšanas, tajā skaitā bojātu izstrādājumu labošanas darbības, samazina dabas resursu patēriņu, samazina antropogēnā piesārņojuma apjomu.

Enerģijas izmantošana ietekmē vidi globālās sasilšanas, paskābināšanās un eitrofikācijas rezultātā. Ķīmisko vielu lietošana ir ekotoksiska un cilvēkiem toksiska. Notekūdeņi var saturēt tekstilizstrādājumu piesārņotājus (piemēram, smagos metālus no rūpnieciskās mazgāšanas) un tekstila ķīmisko vielu atlikumus (piemēram, mikroplastmasu). Daudzos tekstila izstrādājumu mazgāšanas un ķīmiskās tīrīšanas pakalpojumu uzņēmumos joprojām var veikt būtiskus uzlabojumus vides jomā, optimizējot enerģijas, ūdens un ķīmisko vielu patēriņu. Turklāt arī uzņēmumi ar augstiem ilgtspējās rādītājiem ir jāmotivē tālāk pilnveidoties. **Ilgtspējas jomā atbildīgs publisko iepirkumu veicējs, piešķirot saimnieciski izdevīgākā piedāvājuma vērtējumā punktus vides aizsardzības rīcībās aktīviem pakalpojumu sniedzējiem, sniedz būtisku ieguldījumu vides aizsardzībā.**

Vides kritēriju grupas piemēri tekstila izstrādājumu mazgāšanas un ķīmiskās tīrīšanas pakalpojumiem šajā Vadlīniju nodaļā ir “Zaļā elektroenerģija”, “Nolietoto paklāju otrreizējā pārstrāde”, “Zaļās piegādes” un “Mazgāšanas līdzekļu

ietekme uz vidi”. Ilgtspējas kritēriju piemērošana ir rekomendēta iepirkumu veicējiem Eiropas Komisijas ziņojumā³ par zaļajos publiskajos ieteikumos piemērojamajiem kritērijiem tekstila produktiem un pakalpojumiem.

Sociālās ietekmes kritēriju grupas piemēri šajā Vadlīniju nodaļā ir kritēriji “**Veselības apdrošināšana**” un “**Prakses vietu nodrošināšana**”. Šo kritēriju izmantošana (skat. skaidrojumu tālāk šajā vadlīniju nodaļā) būs pierādījums sociālās atbildības principu ievērošanai pasūtītāja organizācijā. Tas nodrošinās, ka pasūtītājam pakalpojumus sniedzošajiem darbiniekiem būs paaugstināta sociālās drošības pakāpe, nodrošinātas plašākas iespējas rūpēties par savu veselību. Prakses vietu nodrošināšana savukārt ir nozīmīgs atbalsts jauniešiem, jauniešu ienākšanai darba tirgū un sekmē izglītojamo atbilstību darba tirgus prasībām.

Pārvaldības kritēriju grupas piemērs šajās vadlīnijās ir “**Sertificēta vides pārvaldības sistēma**”. Vides pārvaldības sistēmas uzdevums ir nodrošināt uzņēmumu un organizāciju darbības atbilstību vides normatīvo aktu prasībām un nepārtrauktu vides snieguma uzlabojumu. Vispopulārākais vides pārvaldības sistēmu uzbūvi un darbības principus noteicošais starptautiskais standarts ir ISO 14001, tās analogs ir EMAS sertifikācija. Pasūtītājam ir jāļauj iesniegt arī citu ES dalībvalstu normatīvajos aktos noteiktā kārtībā akreditētas institūcijas izdotu līdzvērtīgu sertifikātu.

Vērtēšanas kritēriju punktu sadalījuma piemērs

Nr.p.k.	Vērtēšanas kritēriji	Apzīmējums	Maksimālais piešķiramo punktu skaits
1.	Pakalpojumu kopējā cena EUR, bez PVN	A	65
2.	Sertificēta vides pārvaldības sistēma	B	5
3.	Zaļā elektroenerģija	C	5
4.	Nolietoto paklāju otrreizējā pārstrāde	D	5
5.	Zaļās piegādes	E	5
6.	Mazgāšanas līdzekļu ietekme uz vidi	F	5
7.	Veselības apdrošināšana	G	5

³ [Eiropas Komisija \(2017\) Ziņojums “ES zaļā publiskā iepirkuma kritēriju revīzija tekstila produktiem un pakalpojumiem”, JRC B5](#)

Nr.p.k.	Vērtēšanas kritēriji	Apzīmējums	Maksimālais piešķiramo punktu skaits
8.	Prakses vietu nodrošināšana	H	5
	KOPĀ		100

Punktu piešķiršanas kārtība vērtēšanas kritērijos

1. kritērijs (A). Piedāvājumam ar **viszemāko cenu** pasūtītājs piešķir **maksimālo punktu skaitu**, pārējiem piedāvājumiem piešķiramie punkti tiek aprēķināti pēc šādas formulas:

$$A = \frac{\text{viszemākā piedāvātā cena}}{\text{vērtējamā pretendenta cena}} \times \text{maksimāli piešķiramo punktu skaits}$$

2. kritērijs (B). Punkti vērtēšanas kritērijā “**Sertificēta vides pārvaldības sistēma**” tiek piešķirti, ja pretendents ir sertificēta vadības sistēma atbilstoši ISO 14001 standartam, vai ekvivalentam standartam un tas piedāvājuma dokumentācijai ir pievienojis attiecīgo sertifikātu un apņemas uzturēt sertificētu vides pārvaldības sistēmu visu līguma izpildes periodu. Var tikt iesniegts arī citu ES dalībvalstu normatīvajos aktos noteiktā kārtībā akreditētas institūcijas izdots līdzvērtīgs sertifikāts.

3. kritērijs (C). Vērtēšanas kritērijā “**Zaļā elektroenerģija**” maksimālais punktu skaits tiek piešķirts pretendentiem, kuri pakalpojumu sniegšanā izmanto no atjaunīgiem resursiem ražotu elektroenerģiju, tostarp pašu ražotu vai iepirktu no elektroenerģijas tirgotājiem. Pretendents nodrošinās vismaz šādu zaļās elektroenerģijas īpatsvaru visā pakalpojuma sniegšanas periodā. Lai saņemtu atlases punktus šajā kritērijā, pretendents iesniedz apliecinājumu, vismaz cik % apjomā tas iepriekšējā kalendārajā gadā izmantojis zaļo elektroenerģiju. Pasūtītājs ir tiesīgs pieprasīt iesniegt šo faktu apliecinājošus dokumentus.

Piedāvājumiem piešķiramie punkti tiek aprēķināti pēc šādas formulas:

$$A = \frac{\text{izmantotā zaļā elektroenerģija, MWh}}{\text{izmantotā elektroenerģija, MWh}} \times \text{maksimāli piešķiramo punktu skaits}$$

4. kritērijs (D). Vērtēšanas kritērijā “**Nolietoto paklāju otrreizējā pārstrāde**” maksimālais punktu skaits tiek piešķirts pretendentiem, kuri nolietotos paklājus nodod otrreizējai pārstrādei, kurā atkritumus izmanto, lai ražotu jaunus produktus. Pasūtītājs ir tiesīgs pieprasīt iesniegt šo faktu apliecinājošus dokumentus.

5. kritērijs (E). Vērtēšanas kritērijā “**Zaļās piegādes**” maksimālais punktu skaits tiek piešķirts pretendentiem, kuri iesnieguši apliecinājumu, ka tekstila izstrādājumu piegādi un

netīro tekstila izstrādājumu savākšanu no klientiem, tajā skaitā izmantojot loģistikas ārpakalpojumus, tie veic tikai ar EURO 6 standartam atbilstošiem vai bezemisiju transportlīdzekļiem. Pasūtītājs ir tiesīgs pieprasīt iesniegt šo faktu apliecinošus dokumentus.

6. kritērijs (F). Vērtēšanas kritērijā „**Mazgāšanas līdzekļu ietekme uz vidi**” maksimālais punktu skaits tiks piešķirts pretendentiem, kuri piedāvājumā, iesniedzot rakstisku apliecinājumu, apņemsies konkrētā pakalpojuma izpildes periodā izmantot **TIKAI** mazgāšanas līdzekļus, kuru ražotāju vides pārvaldības sistēmas ir sertificētas atbilstoši ISO 14001 standartam vai EMAS.

7. kritērijs (G). Vērtēšanas kritērijā “**Veselības apdrošināšana**” maksimālais punktu skaits tiek piešķirts pretendentiem, kuri iesniegs apliecinājumu, ka pakalpojumu sniegšanas laikā nodrošinās veselības apdrošināšanu pakalpojumu sniegšanā iesaistītajiem darbiniekiem vismaz ambulatorai un stacionārai palīdzībai. Pasūtītājs ir tiesīgs pieprasīt iesniegt šo faktu apliecinošus dokumentus līguma izpildes laikā.

8. kritērijs (H). Vērtēšanas kritērijā “**Prakses vietu nodrošināšana**” maksimālais punktu skaits tiek piešķirts pretendentiem, kurš iesniedz apliecinājumu, ka tas konkrētā iepirkumu līguma izpildes periodā nodrošinās vismaz vienu prakses vietu profesionālo vai augstākās izglītības iestāžu izglītojamajiem.

6. Izvairīšanās no ēnu ekonomikas uzņēmumiem

Ja iepirkuma procesa rezultātā tiks piesaistīts pretendents, kurš darbojas ar ēnu ekonomikas metodēm, sagaidāma negatīva ietekme gan pašā iepirkuma veicēja organizācijā, gan tās ārējam tēlam. Ieinteresētajām pusēm – darbiniekiem, dalībniekiem, sabiedrībai sadarbība ar ēnu ekonomikas uzņēmumu rada pamatu apšaubīt ētikas principu ievērošanu iepirkuma veicēja organizācijā.

Tādēļ sagatavojot iepirkuma dokumentāciju un izvērtējot saņemtos piedāvājumus, **maināmo paklāju nomas pakalpojumu iepirkumos īpaša vērība jāpievērš normatīvajos aktos paredzēto izslēgšanas noteikumu pārbaudei.**

Kā atpazīt ēnu ekonomikas uzņēmumus tekstila pakalpojumu nozarē?

- ❖ **Zema cena.** Visbiežāk cena ir zemāka vai būtiski zemāka nekā pārējiem pakalpojumu sniedzējiem. Izvairīšanās no personāla nodokļiem, slikta maksājumu disciplīna attiecībā pret saviem piegādātājiem un bezatbildīga attieksme pret spēju izpildīt solīto nosaka iespēju konkurēt ar cenu.
- ❖ **Atsauksmes.** Lai pamanītu tos negodīgos uzņēmējus, kuri neizpilda solīto, nepieciešams rūpīgi pārbaudīt klientu atsauksmju patiesumu.
- ❖ **Ilgtermiņa.** Ēnu ekonomikas uzņēmumu darbības metodes ir pretrunā ar ilgtspējas principiem. Par šo principu ievērošanu var spriest, piemēram, pēc pretendenta dalības un vērtējuma kategorijas Ilgtspējas indeksā vai biedra statusa LTPA, kur biedri ir brīvprātīgi uzņēmušies ievērot normatīvo aktu prasības pārsniedzošas papildu saistības, kas nostiprinātas šīs nozares organizācijas Ētikas kodeksā.

7. Kontaktinformācija

Biedrība „Latvijas Tekstila pakalpojumu asociācija”

Adrese: Daugavpils iela 62, Rīga, LV-1003

Mobilais tālrunis: 29456285

E-pasts: ltpa@ltpa.lv

Tīmekļa vietne: www.ltpa.lv